

HÜSEYİN CAVİT'İN SON MAHKEMESİ VE SAVUNMASI

A.K.

Azerbaycan komünist parti yönetimi, Moskova'dan aldığı emir doğrultusunda Azerbaycan Türklerinden milliyetçi, muhafazakâr, nüfuzlu, itibarlı, sözü dinlenen şair, yazar ve aydınları “ortadan kaldırmaya” karar verir. Bunları bir gecede toplayıp istediği yere götürüp, istedikleri yerde öldürmeleri mümkün iken böyle yapmazlar. Bilhassa aydınları, şairleri ve yazarları kurdukları, adaptan, usulden, insanlıktan yoksun mahkemelerde diğer yazarlara, şairlere, aydınlara ve yeni yetişenlere göz dağı olması ve dolayısıyla komünist ideolojiye hizmet maksadıyla yargılayıp ifşa ederler. Bu büyük beyinleri, uzak görüşlü insanları, güçlü kalemleri ezerken; kulluğa hazır, omurgası gevşek, şerefini malına siper eden tipleri de onların karşısına dikerek, onların itham ve iftiralardan faydalanırlar. Böylece bir taşla birkaç kuş vururlar.

Genceli bir hocanın anlattığına göre, Azerbaycan'ı uzun süre yöneten Rus, Ermeni ve yerli işbirlikçilerden oluşan “üçlü yönetim”in, uyduruk mahkemelerde yargılayıp Sibiryaya sürdükleri ve orada ölüme terk ettikleri aydınlardan biri de, suçu sadece mensup olduğu Türk halkını sevmek, güçlü bir yazar olmak, çalışan bir beyne ve uzakları gören bir göze sahip olmaktan ibaret olan Hüseyin Cavit'tir.

Hüseyin Cavit bir müddet zindanlarda tutulduktan sonra mahkemeye çıkarılır. Salonun bir tarafında sadece Hüseyin Cavit, diğer tarafta şerefini, kişiliğini, kalemini kiraya vermiş onlarca omurgasız, beyinsiz yafta yazarı...

Savcı iddialarını okur: “Yoldaş hakim, yapılan şikâyetlere, topladığım delillere ve dokümanlara göre Hüseyin Cavit, proletarya düşmanıdır, burjuva yazarıdır. Bütün yazdıkları, bu yöndedir. Salonda yer alan bütün bu bilirkişiler, şahitler iddiaları doğrulamaktadırlar.”

Hakim, şikâyetçi komünistleri, arkasından tanıkları, daha sonra da Cavit'in eserlerini inceleyen bilirkişileri dinler. Hepsisi aynı şeyleri söyler. Pavlov'un zil sesini duymuş gibi ağızları köpüklene köpüklene koro hâlinde iftira ve ithamlarını kusarlar:

“Hüseyin Cavit, burjuva şairidir. O Türkçüdür, Turancıdır. O, halkı millî devlet kurmak için ayaklandırmak istemektedir. O, talebeleri ve halkı komünizme karşı getirmeye çalışmaktadır. Onun yazıları burjuva takımının zevk ve sefasının terennümüdür. O, Türkiye'nin faşist yazarları, şairleri ile işbirliği içerisinde...”

Biri bırakıp diğeri konuşur, diğeri bırakıp öbürü konuşur. Zaman zaman ikisi, üçü birden konuşur... Ermeni asıllı savcı ve Rus asıllı hakim durumdan memnundur. Tanıklar ve bilirkişiler de memnundur. Aldıkları görevi yerine getirmenin, komünist yönetime olan sadakatlerini göstermenin ve ilerde alacakları “Emek Kahramanı”, “Kızıl Orden” ödüllerinin hayaliyle sermestirler.

Hakim önceden hazırlanan kararı okumadan Cavit'e döner:

- Bilmem ki söyleyecek sözünüz ve yüzünüz var mı? Bütün bunlara ne diyeceksiniz? Herhalde sizin demeniz gereken bir söz var o da bütün bu söylenenlerin doğru olduğudur.

Hüseyin Cavit, hazırlanan senaryoyu anlamıştır. Kararın önceden hazırlandığını, hatta savunma bölümüne, “Sanık bütün suçlarını itiraf etti.” diye yazıldığını da bilmektedir. Ama belki bir gün burada bulunanlardan biri vicdanının sesine yenik düşer de doğruyu söyler, diye birkaç cümle söylemeği yeğler. Saatlerdir bir defa olsun dönüp yüzlerine bakmadığı, beyinlerindeki pislikleri ortalığa saçan güruh üzerinde göz gezdirdikten sonra, mahkeme heyetine döner:

- Ben sadece bir anekdot anlatmak istiyorum, der ve devam eder: Çok günah işlemiş bir Ermeni, işlediği bunca günahın kurtulmanın yolunu arar. Kalkıp keşişin yanına gider. Yaptığı bütün hataları sıralar. Keşiş, Ermeni'nin yaptığı hatalardan irkilir. Biraz düşündükten sonra:

- Çok günah işlemişsin. Sen bu günahlardan ancak bir Müslüman'ı Hıristiyan yaparsan kurtulabilirsin, der. Zengin Ermeni evine döner. Düşünür, taşınır. Aklına aynı mahallede oturan fakir Müslüman komşusu gelir. Hizmetçisini gönderip çağırır. Ondan bahçe duvarının uçuk yerlerini tamir etmesini ister ve çok para vereceğini söyler. Akşama kadar birkaç öğün yedirir içirir, memnun eder. Akşam yemeğini de yedirdikten sonra eline hayli para tutuştururken cesaretini toplayıp ondan bir istekte bulunur:

- Bak a komşu. Sen çok iyisin, hoşsun. Benim duvarı da tamir ettin, teşekkür ederim Senden bir isteğim var. Eğer onu yaparsan sana daha da çok para vereceğim, der. İsteğim şudur: De ki, "Hz. İsa, Hz. Muhammet'ten daha üstün peygamberdir."

Müslüman adam, böyle bir istek karşısında önce şaşırır. Biraz düşündükten sonra kendi kendine, İsa da Allah'ın peygamberi, Muhammet de, bunu söylemekte ne var, deyip cümleyi tekrar eder:

- Hazreti İsa, Hazreti Muhammet'ten daha üstün peygamberdir.

Ermeni çok memnun olur, eline biraz daha para sıkıştırır. Arkasından yarım yine gelmesini ve yapılacak başka işler olduğunu söyler.

Ertesi gün Ermeni yaptırdığı işin hesabını bol bol verdikten sonra:

- Bak a komşu bir isteğim daha var, eğer bu isteğimi de yerine getirirsen yine sana çok para vereceğim. De ki, "İncil, Kuran'dan daha kıymetli kitaptır."

Müslüman yine biraz düşündükten sonra canım bunda ne var. O da Allah'ın kitabı, diğeri de, deyip istenilen cümleyi söyler: "İncil, Kur'andan daha kıymetli kitaptır."

Ermeni yine çok memnun olur, yine onun eline bir tomar para tutuşturur.

Üçüncü gün Ermeni:

- Bak a komşu bir isteğim daha var, eğer bu isteğimi de yerine getirirsen sana yine çok para vereceğim. De ki, "Kilise, camiden daha iyidir."

Adam, kısa bir tereddütten sonra:

- O da Allah'ın evi, diğeri de, deyip cümleyi tekrarlar. "Kilise, camiden daha iyidir."

Ermeni memnun olur, isteklerini adım adım yaptırmanın hazzı ile bir tomar para daha eline tutuşturur. Ertesi gün yine gelmesini tembihler.

Dördüncü günün akşamı Ermeni yine Müslüman'ın yanına sokulur:

- Bak a komşu, bir isteğim daha var. Şayet dersen ki "Nırnı¹, helvadan daha mübarektir" sana daha çok para vereceğim.

Müslüman, hiç düşünmeye gerek duymadan tepkisini verir:

- Hayır. Helva mübarektir. Nırnıyı ... bile yemez.

Zannederim anekdotun mesajı anlaşılmıştır. Evet, bütün buradakilerin söyledikleri "nırnıdır", benim sözlerim helva!

Hüseyin Cavit, Sibirya'ya sürgüne ve aynı zamanda ölüme gönderilir.

¹ Nırnı: Arpa unu ve tuzlu su ile yapılan ve bazı Ermenilerce kutsal sayılan bir çeşit yemek.